

2.9. Obywatel w państwie demokratycznym

1. Podane poniżej wolności i prawa przyporządkuj do odpowiedniej kolumny (7 pkt)

Prawa i wolności osobiste	Prawa i wolności polityczne	Prawa i wolności ekonomiczne, socjalne i kulturalne
DEFNOPR	AHILMS	BCGJK

2. Wymień 5 obowiązków obywatela RP (5 pkt)

1. Wierność RP i troska o jej dobro wspólne
2. przestrzeganie prawa
3. obrona kraju i służba wojskowa.
4. ponoszenie ciężarów i świadczeń publicznych]
5. dbałość o środowisko naturalne i ponoszenie odpowiedzialności za poniesione przez siebie szkody

3. Wyjaśnij czym charakteryzują się poszczególne typy kultury politycznej (6 pkt)

Typ poddańczy	• jednostki i grupy społ. są zainteresowane życiem publicznym• społeczeństwo ustępuje i podporządkowuje się rządzącym
Typ zaściankowy	• niska świadomość polit. społeczeństwa• zainteresowanie sprawami publicznymi ogranicza się wyłącznie do spraw własnych (rodzina, miejscowość)• społeczeństwo przyjmuje jednolite postawy polit.• w społeczeństwie funkcjonują określone role społ.
Typ uczestniczący	• zainteresowanie i zaangażowanie jednostki w życie społ.• obywatele angażują się w politykę• obywatele mają wiedzę na temat życia polit.• znają zasady funkcjonowania życia polit.• obywatele oceniają rządy i chcą współdecydować

4. Wymień elementy kultury politycznej (3 pkt):

- opinie na temat polityków, partii, organów państwa
- wiedza na temat polityki, zasad życia publ.
- zainteresowanie sprawami publicznymi i poziom aktywności

2.10. Obywatele w państwach niedemokratycznych

5. Porównaj prawa i wolności osobiste i polityczne w systemach autorytarnych i totalitarnych (4 pkt)

Systemy autorytarne	Systemy totalitarne
• represje wobec przeciwników (więzienie bez wyroku sądu, tortury)• nie narusza się wolności sumienia czy wyznania• nie narzuca się obywatelom jednej ideologii• możliwa jest działalność organizacji opozycyjnych jednak ogranicza się ich wpływ na bieg spraw państwowych• ograniczona rola parlamentu	• nie ma praw i wolności osobistych• terror wobec obywateli na masową skalę• państwo kontroluje wszystkie dziedziny życia społecznego• ograniczona jest wolność poruszania się po kraju i wyjazdów zagranicznych• państwo chce narzucić obywatelom oficjalną ideologię• brak tolerancji wobec opozycji; nie ma partii opozycyjnych

• często fałszuje się wybory • w małym stopniu ogranicza się prawa socjalne i kulturalne	• wszystkie organizacje społ. są kontrolowane przez państwo • ograniczenie wolności gospodarczych • w państwie komunistycznym gospodarka ma charakter centralnie planowany • ograniczona wolność tworzenia dóbr kultury • cenzura jest wszechobecna • nie ma wolnych mediów

2.11. Społeczeństwo w państwie demokratycznym

6. Wyjaśnij pojęcie społeczeństwo obywatelskie (2 pkt)

- samoorganizująca się zbiorowość
- ukształtowana dzięki działalności różnego rodzaju instytucji życia publicznego (media, organizacje, wybory)
- obywatele świadomie uczestniczą w życiu publ.,
- niezależność od władz publicznych

7. Wymień trzy filary społeczeństwa obywatelskiego (3 pkt)

- wolne, demokratyczne wybory
- własność prywatna, gospodarka rynkowa
- samoorganizujący się obywatele

8. Wyjaśnij jaka jest różnica między stowarzyszeniem zwykłym a rejestrowym (2 pkt)

- liczba osób – stowarzyszenie zwykłe może założyć min. 3 osoby a rejestrowe 15
- osobowość prawna – stowarzyszenie zwykłe nie ma osobowości prawnej a rejestrowe ma
- prowadzenie działalności gospodarczej – stowarzyszenie zwykłe nie może prowadzić działalności gospodarczej a rejestrowe może

9. Wyjaśnij jaka jest różnica między stowarzyszeniem a fundacją (2 pkt)

- stowarzyszenie może założyć dobrowolna grupa osób, którzy opracowują statut i rejestrują go w sądzie (rejestr stowarzyszeń); do utworzenia fundacji potrzeba aktu woli fundatora w formie aktu notarialnego
- nie każde stowarzyszenie ma osobowość prawną; każda fundacja posiada osobowość prawną
- stowarzyszenie nie musi początkowo mieć środków własnych, a fundacja tak – do jej działalności służą środki zebrane przez fundatora, które można pomnażać

10. Wymień nazwy 3 stowarzyszeń i 3 fundacji, które znasz (6 pkt)

Stowarzyszenia

- _____
- _____
- _____

Fundacje

- _____
- _____
- _____

11. Określ czy zdanie jest prawdziwe czy fałszywe (12 pkt)

Lp	P	F	Zdanie
1.	P	F	Prawo działalności w związku zawodowym ma każdy pracownik
2.	P	F	Związek zawodowy działa na podstawie statutu

3.	P	F	Związek zawodowy nie posiada osobowości prawnej
4.	P	F	Przynależność do związku zawodowego jest przymusowa
5.	P	F	Związek zawodowy musi zarejestrować się w sądzie
6.	P	F	Związek zawodowy może zawrzeć z pracodawcą układ zbiorowy w imieniu wszystkich pracowników danej branży
7.	P	F	Warunkiem założenia partii politycznej jest zebranie 100 deklaracji
8.	P	F	partia polityczna działa na podstawie statutu
9.	P	F	Partie rejestruje każdy sąd okręgowy
10.	P	F	Partia nabywa osobowość prawną w chwili jej zarejestrowania
11.	P	F	W Polsce nie mogą zostać zarejestrowane partie, których cele i zasady są sprzeczne z konstytucją
12.	P	F	Sąd może odmówić zarejestrowania partii na podstawie orzeczenia wydanego przez Sąd Najwyższy

12. Wyjaśnij dlaczego mas media określa się mianem „czwartej władzy” (2 pkt)

- mają funkcję opiniotwórczą
- kontrolują władze, polityków itp.
- mają wpływ na wydarzenia polityczne